

Szövetkezés

Felelős szerkesztő:
Fekete György

rendkívüli kiadása

Megjelenik
16.000 példányban

Hosszu téli esték

következnek. A betakarodás a vége felé jár. A falu népének ilyenkor és a téli napokon van ideje arra, hogy meghányja-vesse a saját dolgait.

A gazdasági élet mai nehézségei között, amikor valaki keresi a saját sorsának, életkörülményeinek a javulását, meg kell lássa, hogy ma az egyes kicsiny, erőtlén emberek nem vehetik fel a küzdelmet a gazdasági válsággal szemben.

A gazdaságilag szervezeten társadalom: a fogyasztóknak és a termelőknek sok-sok milliós tömegei, mint valami játékszerek szerepelnek a spekuláció kezében.

Ezt a mai elviselhetetlen állapotot a népek gazdasági szervezkedése, szövetkezetekben való tömörülése szüntetheti meg. A szövetkezetek azok a gazdasági alakulatok, erősségek, amelyek gátat vetnek a spekulációnak, megakadályozzák a nagy tömegek kizsákmányolását.

Napjainkban különösen napról-napra többet hallunk a szövetkezetekről, melyek a megtakarított apró lejekből közvagyonot gyűjtenek, házat építenek, vásárlási-visszatérítést vagy osztalékot adnak, ott ahol a tagok öntudatos lélekkel állanak szövetkezetük mellett és azt támogatják vásárlásukkal.

A fogyasztási szövetkezeteknek éppen abban van az ereje és gyarapodásának főfeltétele az, hogy tagjai kivétel nélkül, minden háztartási és gazdasági szükségleteiket ott szerezzék be.

Amidőn hosszú téli estéken a falu gazdái az élet jövő kilátásairól gondolkoznak és beszélgetnek, kapcsolják össze saját terveiket, elhatározásaikat a fogyasztási szövetkezettel. Keressenek módot a szövetkezet továbbfejlesztésére, erősítésére, a község lakosságának öntudatos szövetkezeti nevelésére. Ne felejtsek el, hogy „szövetkezték a jövő”. A mai nehéz gazdasági kérdéseket csak a szövetke-

zetek, a szövetkezeti szervezkedés oldhatja meg.

Háziasszonyainknak sem szabad megfélemleniük a fogyasztási szövetkezettről, amíg pereg az orsó és a rokka. *Tudnia kell minden háziasszonynak, hogy a szövetkezetből való vásárlás takarékosság és hogy a szövetkezet a nép takarékperselye.* Akik még ezt nem tudnák, azokat fel kell világosítani ott a fonóban, vagy a Nőszövetségi összejöveteleken.

Minden lej, amit idegen boltban költünk el, saját vagyonunk szétforgácsolása. Csak a szövetkezetek gyűjtenek a nép apróvásárlásai árán hatalmas közvagyonokat, melyek egy falunak úgy gazdasági, mint kulturális előhaladását szolgálják.

Gondolkozzanak és beszélgetsenek erről is a falu gazdái, asszonyai, fiai és leányai a hosszú téli estéken.

A hitelezés káros volta.

Most az őszi terményértékesítés után fizesse meg minden tag tartozását a fogyasztási szövetkezetben.

Amidőn a huszonnyolc angol takácsmester az első életképes fogyasztási szövetkezetet megalakította, egyuttal leszögezte azt is, hogy sem a szövetkezet, sem a szövetkezeti tagok hitelben nem vásárolhatnak. A szövetkezeti alapítóknak az volt a felfogása, hogy a készpénzzel való vásárlás takarékosság.

Az első szövetkezeti uttörők már azért is szükségesnek tartották a hitelezés teljes kizárását a fogyasztási szövetkezeti életből, mert látták azt, hogy a megelőző szövetkezeti próbálkozások éppen a hitelezés miatt nem sikerültek és nem vezettek eredményre. Éppen ezért alapszabályban kimondták, hogy mindazokat, akik a szövetkezetből hitelbe vásárolnak, pénzbüntetéssel sújtják. Így akarták mindenáron megszoktatni a tagokat, a vásárlókat a hitelezésről (a kontózásról).

Tény az, hogy az ember

kontóra könnyebben vásárol. A hitelezésben nem mindenki tud mértéket tartani s egyszer csak azon veszi észre magát, hogy alaposan beadósodott. A kontónak aztán meg van az a különös rossz természete, hogy „fiadzik” is. Nagyon gyakran olyan tételek kerülnek a kontókönyvbe, amelyekre a vásárló legjobb akarata mellett sem emlékszik. Ilyen módon nagyon sok vagyon uszott el a régi időben. Éppen ezért nálunk is, amikor a fogyasztási szövetkezetek ezelőtt 25—30 évvel megnyitak, figyelmeztető táblák hirdették a szövetkezetben: *Hitel nincs.*

A kontózás egy rossz szokás, ami előbb-utóbb a vásárló beadósításához vezet. Ez ellen harcolnak a szövetkezetek, ez ellen küzdenek s ezt kell megértse minden szövetkezeti tag.

A szövetkezet nem azért nem ad hitelbe, hogy valakinek nincs elég vagyona, hanem azért, hogy „mindenki addig

nyújtózkodjon, amíg a takarója ér". A szövetkezet nem akar a népnek kizsákmányolója lenni, hanem éppen ellenkezőleg: segítője, anyagi támogatója. Amikor egy szövetkezeti tag azzal indokolja az idegen boltban való vásárlását, hogy ott hitelt adnak, ezzel nagyon rossz bizonyítványt állít ki saját magáról. Az ilyen ember kiszolgáltatja magát teljesen a hitelnyújtó szatócsnak. Nem lehet kifogása sem az áru minősége, sem az ára, sem a kiszolgálás ellen. Az adós feje felett mindig ott függ, mint fenyegető damokleszkard: fizess meg a kontót s aztán beszélhetsz.

Az a szövetkezeti tag, aki megérti, hogy a készpénzzel való vásárlás takarékos, nemcsak saját magával, családjával szemben tesz jót, hanem

a szövetkezetének gyarapodását, erősödését is elősegíti.

Ott ahol a tagok hitelt követeltek és a szövetkezet elterőleg a szövetkezeti alapelvektől hitelt nyújtott, a szövetkezet nem tudott megerősödni, gyenge. Az ilyen szövetkezet ma nehezen tud új árut beszerezni, mert ma csak készpénzért adnak árut mindenütt.

Azoknak a szövetkezeti tagoknak, akik hitelben vásároltak, tehát erkölcsi kötelességük, hogy a fogyasztási szövetkezetben lévő tartozásukat, a kontót most az őszi terményértékesítés után megfizessék. Ezt nemcsak a szövetkezet érdeké kívánja meg, hanem a tagok-é is, mert a szövetkezet a tagoké, a tagok érdekének a védelmezője.

Románia királyainak kedvelt üdülőhelye Szinájában, a Peles-kastély.

A dohányról és a dohányzásról.

A dohány Amerikából került Európába. Ott már régen ismerték s a szunyogokat dohányt égetve üzték el és annak a szagát kellemesnek találták. Így keletkezett a dohányzás szokása Amerika őslakóinál. Eleinte a dohány szárított leveleit kezdetleges pipákból szipáskolták s később ünnepélyes alkalmakkor a közös pipából szippantgatva, elszívták a „békepipá“-t.

A dohányt a spanyolok hozták be Európába, miután Kolumbus 1492-ben felfedezte az Új világot. Eleinte azonban csak mint virágot ültették.

Hozzánk Erdélybe Törökországból került a dohány. 1576-ban a török követ Apaíty Mihály fejedelemnek dohányt és pipát hozott ajándékba. Ő azonban a dohányzás után szédülést és fejfájást érzett és

emiat a dohányt kitiltotta az udvarából. Nemcsak az idegen népek törvényhozása, de a hazai törvények is tiltották, sulyosan büntették a dohányzást. Azonban a legszigorubb tilalom se tudta megakadályozni a dohányzás elterjedését.

Mivel a dohányzókat a füst könnyen elárulta, a köznép a dohányrágásra, a bagózásra szokott rá, míg az urak porrátörve, mint burót szívták föl az orrukba.

A pipázást a szivarozás követte az 1850-es évek körül, majd a múlt század 70-es éveiben a cigaretta-szívás jött divatba. Ez a dohányzásnak legkényelmesebb, azonban egyuttal legdrágább és a legkárosabb módja is. Ennek terjedése után szívják le a dohányfüstöt a tüdőbe, ami kétségtelenül egészségtelen, káros hatású. Azonkivül nagyobb a tűzveszély, mint a kupakos rövidszáru pipa mellett.

A dohány több-kevesebb mérget, nikotint tartalmaz, amely az emberi szervezetre kártékonyan hat. A kezdő dohányos ettől eleinte szédülést, csuklást majd hányingert kap s fejfájást érez. Kétségtelen, hogy ez a nikotin hatásának, de egyuttal a dohány elége alkalmával keletkező szénéleg-gáz beszívásának tulajdonítható. Ujabban különösen a véredények elmeszesedésének terjedését is az erős dohányzásnak tulajdonítják.

Erős dohányosok sokszor kapnak nikotinmérgezést, amely eleinte erős szívdobogással, szédüléssel, később a szív működés csökkenésével s néha a bénulás jeleivel jár.

Eleinte csak Amerikából hozták a dohányt, később azonban nálunk is termelni kezdték. Kora tavasszal melegágyakban nevelik a dohánypalántát s úgy ültetik ki az előkészített szántóföldekre.

A dohánytermelést és árusítást az állam monopolizálta és az államnak egyik legfontosabb jövedelmét képezi. Csak az termelhet dohányt, akinek az állam erre előzetesen engedélyt ad. A dohányleveleket leszedés után felfűzik és erre a célra épített szellős épületekben, színekben szárítják meg. Hires dohánytermő helyek vannak Bulgáriában, Boszniában és Hercegovinában.

Megjelent az 1934. évi „Hangya“ képes könyv-naptár. Ne vegyen más naptárt! Várja meg, míg a szövetkezethez megérkezik.

Minden jó szövetkezeti tag csak „Hangya“ naptárt vásárol. 12 lej.

A hitel a szövetkezet megrontója! Fizessük meg a szövetkezeti fennálló tartozásainkat!

Novemberi teendők a gazdaságban.

A megkésett *novemberi vetésnél* több vetőmagot kell használni, mivel már bokrosodásra nem igen lehet számítani s a vetést a kifa-
gyás ellen *sűrűbb vetéssel* biztosíthatjuk.

A répa kiszedésével ugyancsak sietni kell, nehogy a fagy a földben találja, mert az nagy károkat okoz. A répa kiszedésére száraz időt válasszunk. A szárazon kiszedett répa kevésbé romlik meg és etetés előtt nem kell megmosni. A répa-kupacokat egyelőre csak szalmával borítsuk be s csak akkor földeljük el a répát, ha az már reggelenként nem „pipázik“. Ez azt mutatja, hogy a répából a felesleges nedvesség elpárolgott.

A répakupacok rövid oldalukkal essenek északnyugat felé, így a répa a megfagyás ellen jobban meg lesz védve. A kupacnak mindig a délkeletre néző végét bontsuk meg, s ha fagyos idő jár, a nyilást takarjuk be friss szalmás trágyával.

Novemberben minden szabad időt ki kell használnon a gazda a tavasziak alá történő őszi szántásra, mert tudnia kell, hogy *őszi szántás féltrágya*. Az őszi szántott földeket nem kel elboronálni.

Ilyenkor kell megkezdeni az *őszi trágyahordást*, amit ha a földeken széthordunk, alá is kell szántani. A rétek, kaszálók trágyalével való öntözését szintén most kell elvégezni.

A *télire ellett gyümölcsöket* gyakran át kell válogatni, a hibásokat felhasználni és a készletet a fagyás ellen védett helyre tenni.

Gyümölcsösben a tavaszi faültetéshez szükséges gödröket e hónapban ássuk ki, hogy a gödör falait és fenekét és a kiásott földet a fagy megporhanyítsa, átérlelje. A felső kiásott földet rakjuk külön, hogy tavasszal a felső, érettebb földet tegyük az ültetendő fa gyökerei közé.

A *fiatal fák derekát nyulrágás ellen* náddal, szalmával, papirossal körülvéve kötözzük be, vagy tövises ágakkal rakjuk körül. A *jonathán* fákat még fejlettebb korukban is védeni kell, mivel ezeknek a héját a nyulak szerföltött kedvelik.

Időjárás jóslások — Gazdaszabályok.

Száraz enyhe ősz után szeles telet várj; meleg nedves ősz, hosszú, kemény telet hoz. (Német).

Nyiljanak a virágok ősszel akármeddig, a lombhullást mégsem állítják meg. (Orosz).

Ha ősszel a még el nem hullatott falevélre hó esik, az rosz jövő évet jelent. (Orosz.)

Ha az erdőben ősszel sok fagombát lehet látni a fákon, akkor a jövő évre jó buzatermés várható. (Német.)

Ha a nyulak és szarvasok szőre ősszel korán megsűrűsödik és megvilágosodik, úgy korai, kemény tél várható.

Ha a farkasok ősszel korán kezdenek üvöltöni, úgy jövőre terméketlen év várható. (Orosz.)

Aki jegynélkül száll fel a vonatra.

A C.F.R. vezérigazgatósága újabb szabályzatot adott ki a jegynélkül felszálló utas megbüntetésére vonatkozólag. Eszerint azok az utasok, akik jegy nélkül szállnak fel ugyan a vonatra, de ezt a felszálláskor jelentik a kalauznak, az I. osztályon 120, a II. osztályon 100, a III. osztályon pedig 80 lej büntetést fizetnek, azokat pedig, akik nem jelentik a személyzetnek, hogy nincs jegyük, 400 lej felülfizetésre fogják kötelezni. Csak azok kivételek, akik olyan megállónál szállnak fel, ahol nem árusítanak jegyet. **Ez a rendelet december elsején lép életbe** és rövidesen valamennyi vasuti hivatalnál kifüggesztik, hogy már előbb a közönség tudomására hozzák.

44 évi vakság után — lát.

Nemrég történt egyik amerikai kórházban, hogy megoperáltak a szemészeti osztályon egy 44 éves vak muzsikust, akinek szürke hályog volt a szemén születése óta. Az operáció sikerrel járt és a muzsikus lát 44 év után. Érdekes, hogy a legközönségesebb használati tárgyakról, mint például a késről, könyvről fogalma sincs.

A rádium, mint orvosság.

A rádiumot 1898-ban egy francia fizikus állította elő szurokércből. Jóllehet a föld felületén ásványokban, gyógyforrásokban kis mennyiségben mindenütt található, előállítására nagyon költséges, úgy, hogy egy gramm rádium 50.000 dollárba kerül. A rádiumnak csodálatos kisugárzási ereje van a növényzetre, az állati és emberi életre. A rádiumot ebből kifolyólag nagy sikerrel használják rákos daganatok gyógyításánál.

Farkasok támadták meg a vásárra igyekvő szekereket.

Nemrég a dési hetivásárra igyekvő falusi szekereket az esti órákban

Amiből a világhíres tokaji asszu készül. Képünk szüretelő tokaji lányt ábrázol.

több farkas közelítette meg. A szekeresek észrevették a szemtelenn utitársakat, szalmacsóvákat gyujtottak s így ijesztették el a farkasokat a láposi hegyek felé.

Kolera pusztít Indiában.

Indiának Assama tartományában erős kolerajárvány dühög. Különösen Sylles kerületben lépett fel pusztítólag a borzalmas betegség, melynek csak ebben a kerületben 300 halott áldozata van.

Nem jó a gránátot kalapálni.

A szebenmegyei Nagytalmács községben Giurgiu Pétre 47 éves földmives az udvarán ásás közben egy gránátra akadt. Kalapáccsal leakarta ütni a gránát felső részét. A gránát az ütés következtében felrobbant és irtózatosan megcsontította a szerencsétlen földmivest, akit haldokolva szállítottak be a nagyszebeni kórházba.

500 ezer lej egy kutyáért.

Bräila környékén egy bukaresti filmfelvevő társaság dolgozott. A felvételeknél egy farkaskutya is szerepelt. A szabadon járó „színész-kutyát“ az egyik rendőr kóborkutyának nézte s megmérgezte. Most aztán fő a városi tanácsnak a feje, mert az értékes kutya tulajdonosa 500 ezer lejes kártérítési pert indított a város ellen.

Kegyetlen állatkinzó.

A szabadkai rendőrség 10 napi elzárásra ítélte Rosenberg Sándor urasági kocist, mert gazdája lovainak a nyelvét, ittas állapotban kiszakította. A kegyetlenséggel megkínzott állatokon segíteni nem lehetett, ki kellett végezni.

Az én kicsiny Szövetkezeti Barátaimhoz!

Kedves Gyermekek!

Nem is gondoltam, hogy ilyen sok hűséges kicsiny olvasója van a mi „Szövetkezés” lapunknak. Most, amikor olyan sokan megfejtették az október havi gyermek-rejtvényt és azt be is küldötték hozzám, elhatároztam, hogy ezután egy külön rovatot nyitok a „Szövetkezés”-ben számotokra: Gyermekvilág címen. Ebben a rovatban mindig fogunk közölni rejtvényeket, szövetkezeti meséket, vagy verseket és itt közöljük a nevét azoknak is, akik helyesen fejtették meg a rejtvényt és nyertek.

Olvassátok tehát szorgalmasan a mi szövetkezeti lapunkat s legyetek hűséges vásárlói a szövetkezetnek. Jól jegyezzétek meg: „Minden lej, amit a szövetkezetben költünk el, egy téglá boldogulásunk felépítéséhez”.

Szeretettel köszönt mindnyájatokat
Szerkesztő-bácsi.

A „Szövetkezés” 29-ik számában megjelent rejtvények helyes megfejtése: 1. Kocka-rejtvény: *Eső után köpenyeg.* 2. Verses rejtvény: *Kut-gém.* A helyes megfejtésért „Hangya”-naplart nyertek sorsolás útján: Király Zoltán IV. o. Etéd, Incze Péter III. o. Szárazajta, Kozma István Borbély VII. o. Magyarbikal, László Lajos V. o. Kibéd. Szövetkezeti-Kátét és egy sorozat képes mesés füzetet nyertek: Vass Jancsi IV. o. Kőkös, Jakab Gyula Homoródszentmárton, Forró Ilona és Jancsó Mártha Páké, Fejér Klára V. o. Hilib, Magyar Zenobia III. o. és Szántó Borbála III. o. Csikkozmas, L. Mátyási Sándor V. o. Ant, Mihály Lajos V. o. Körösfő, Szabó Erzsike Vetés, Mére Zsiga III. o. Etéd, Pakucs Balázs Nagyborosnyó, Kövecsi Ilona IV. o. Fehéregyháza, Renn Mária V. o. Mezőterem, Mihály Sándor József Magyarbükös, Mátyás Margit VI. o. Kibéd, Csomor Lujza V. o. Bögöz, Pipis Berta és Pipis Ferenc Szilágy-nagyfalu, Székely K. Sándor IV. o. Felsőszentmihály, Ercse József V. o. Gernyeszeg, Aczél Margit és Aczél Rózsika Brassó, Fülöp Rózsika I. o.

Bodok, Olasz Margitka Vadász, Fábián Ilona VI. o. és Kiss Róza V. o. Alsóbölkény, Zathureczky Ilonka Óvári, Székely Katica VI. o. Tacs, Barta János VII. o. Magyarpécska.

A nyereményeket Karácsonyra fogjuk kiküldeni az ottani „Hangya” Fogyasztási Szövetkezetbe s ott majd átvehetitek. Következő alkalommal ne felejtse el egyiketek se a név mellé odairni, hogy hányadik osztályos. Az ezutáni megfejtéseket be lehet adni zárt borítékban a helybeli „Hangya” Szövetkezetbe is, ahonnan majd árurendelés alkalmával a Központba küldik.

Várom ezután is kedves soraitokat és üdvözöllek mind-mind

Szerkesztő-bácsi.

Fejtoró kicsinyeknek.

E	Z	A	N	E
R	E	V	Ö	B
Ö	T	S	Z	S
!	K	E	Z	É

Bizonyos befűből kiindulva és csigavonalba haladva, egy szövetkezeti jelmondatot kapunk.

Verses-rejtvény.

*Csak füle van, s oldala,
Ezenkívül feneke;
Lába nincs, és mégis a
Lábáról van a neve.*

*A konyhában százszor is
Napjában tűzre teszik.
Mégis azt, hogy lába nincs,
Soha észre nem veszik.*

Azok között az iskolás gyermekek között, akik a helyes megfejtést hozzánk beküldik, „Hangya”-naplart, Szövetkezeti-Kátét és képes mesés füzeteket fogunk kisorsolni. A megfejtést minden gyermek sajátkezűleg írva küldje be.

Vásott Marci büntetése.

Még ugye nem hallottátok hirét Vásott Marcinak. Pedig ő híres volt nemcsak a falujában, hanem

az egész Köblös-vize mentén. Szegény ártatlan madárfiókák miatta voltak állandó rettegésben. Mindig rosszban járt az esze, még a Tanító urat is félre akarta vezetni, de nem sikerült.

Történetesen egyszer a Tanító ur kiadta a parancsot, hogy mindenki vásároljon másnapra a szövetkezetben füzetet, itatóst, tintát, mert dolgozat-írás lesz.

Vásott Marci is kapott az Édesanyjától 5 lejt, de nem a szövetkezetből vásárolta meg az írószereket, hanem a Móríckáék szatócsboltjából. Mórícka azzal csábította el, hogy az ő papája az öt lejért még cukorsipot is ad. Sipolt is éktelenül egész uton Marci, amíg a sipszóra kirohant a harangozóék Bundás kutyája s csaknem széttépte a füttymester irháját.

Az iskolába el is dicsekedte menten, hogy ő mit kapott a Móríckáék boltjából. De nem sokáig tartott az öröme. Vásott Marci elfelejtkezett, hogy a tanítás megkezdődött, belefújt a sipjába. Nosza mindjárt ott termett a Tanító ur s lefoglalta a bűnjelt.

Aztán megkezdődött a dolgozat-írás. „A szövetkezeti faluerőssége”, ez volt a feladat címe. Mindenkinek jól ment az írás, egyedül Vásott Marci tekintgetett kétségbeesve, hol jobbra, hol balra.

Volt is oka rá. Amint a feladat címét leirta, úgy szét folyt a vizes tinta a füzet rossz papírján, mintha egy utszéli pocsolyát akart volna rajzolni. Hiába kapta az itatóst, mert azzal még jobban elmázolta.

A Tanító ur is gyorsan észrevette, hogy Marci bajba került. Vallatni kezdte, hogy hol vette a rossz iskolaszereket. Marci keservesen ötlött-hatolt, bizonygatta, hogy ő mindent a szövetkezetből vásárolt. De a cukorsip elárult mindent.

No látjátok gyerekek — szólt a Tanító ur — „Olcsó husnak hig a leve”. Vásott Marci nem fogadott szót nekem, egy cukorsip elcsábította az igaz utról. Rossz füzetet, rossz tintát, rossz itatóst vásárolt. Most mutassátok meg, hogy Ti milyen iskolaszereket vásároltatok a szövetkezetben: Az egész osztály büszkén emelte magasba a füzetet, itatóst, pennát és kórusban kiáltotta:

„A jó iskolás-gyermek csak a szövetkezetben vásárol.”

Vásott Marci pityeregve állott egyedül. Volt is miért, mert a hazugságáért ott marasztotta a Tanító ur „papiros galuskára”. — Megis érdemelte ugy-e gyerekek.

Regélő-bácsi.